

YAPI DENETİM ŞİRKETLERİ ve YABANCI MÜHENDİSLER HAKKINDA TMMOB'NİN MEKTUBU

11 Aralık 2000
875

BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne
ANKARA

İlgi: 27.10.2000 tarih ve B.02.1.HM.0.YSGM.
06.01./8618 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, 26.05.2000 tarihinde Resmi Gazete -
de yayınlanarak yürürlüğe giren Yapı Denetimi Uygula -
ma Yönetmeliği'nde tabiiyet esaslı bir sınırlamanın söz
konusu olmaması nedeni ile sermayesinin %51'i yerli
ve/veya yabancı uzman mühendis ve mimarlara ait
olan yabancı sermayeli bir şirketin yapı denetimi izin
belgesi alabileceği düşünülmektedir denilmektedir. Bu
izin belgesi için gerekli olan uzmanlık belgesinin kuru -
lan/kurulacak yabancı sermayeli şirketlerin mimar mü -
hendis ortaklarına da verilmesi konusunda Odaların
mevzuatlarında bir kısıtlama olup olmadığı konusunda
bilgi ve görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

Bildiğiniz gibi, ülkemizde mühendislik-mimarlık et -
kinliklerinde bulunulması, 3458 Sayılı Mühendislik ve
Mimarlık Hakkında Yasa ile 6235 Sayılı Türk Mühendis
ve Mimar Odaları Birliği Yasası'yla düzenlenmiştir. Bu
Yasalar uyarınca, yabancı mühendislerin ya da mimar -
ların ülkemizde mesleki etkinliklerinde bulunabilmesi
için, bu kişilere Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca bir -
liğimizin görüşünü alarak izin verilmesi ve bu kişilerin
Odalarımıza geçici kayıt yaptırması gerekmektedir.

Yapı Denetim Kuruluşları ise 595 Sayılı Yapı De -
netimi Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname ile dü -
zenlenmiş ve Kanun Hükmünde Kararnamede belirti -
len "uzman mühendis - uzman mimar" kavramı ise
6235 Sayılı Yasa'da değişiklik yapan 601 Sayılı Ka -
nun Hükmünde Kararname ile açıklığa kavuşturul -
muştur. Bu düzenlemelere göre, Yapı Denetim Kuru -
luşlarına ortak olabilmek ya da yapı denetimi çalış -
maları yapabilmek için, Birliğimize bağlı Odalarımızca
verilen uzmanlık belgesine sahip olmak gerekmektedir.

Öncelikle belirtmek istediğimiz husus, ülkemizde
gerek yapı denetim firmaları kurmak, gerekse bu firma -
larda uzman mühendis olarak çalışmak için yeterince
mühendis ve mimarımızın mevcut olduğudur. İstatistik -
ler mühendislerimizin ve mimarlarımızın yaklaşık
%35'inin açık işsiz olduklarını veya meslekleri dışın -
daki alanlarda çalıştığını ortaya koymaktadır. Bunun
yanı sıra ülkemizde her yıl yaklaşık 20.000 mühendis
ve mimar mezun olmaktadır. Bu durumda gelecek 5 yıl
içerisinde ülkemizdeki 350.000 mühendis ve mimar sa -

yısının 450.000'e ulaşacağını ortaya koymaktadır. Üi -
kemizde uygulanan politikalar ve bu gerçekler Türk mü -
hendislerinin ve mimarlarının istihdam açısından yurt -
dışından gelecek olumsuzluklara karşı korunmasının
bir zorunluluk olduğunu göstermektedir.

Ayrıca:

1. Öncelikle ilgi yazınızda da belirtildiği gibi Yapı
Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 5'nci maddesinde
"Pilot firmanın bir Türk firması olması koşuluyla, yerli
ve yabancı sermayeli kuruluşların ortak girişimde bu -
lunabilecekleri" belirtilmektedir. Bu kısıtlama açıkça,
yapı denetim etkinliğinin, sermayesinin %51'inin yerli
uzman mühendis ve mimarlara ait bir şirket tarafından
yapılması tercihini ortaya koymaktadır.

Aynı yönetmeliğin 10'uncu maddesinde yapı so -
rumlularının sicillerinin tutulmasına dair usul ve esaslar
da belirtilmiştir. Bu maddede "son üç yıl içerisinde üç
defa olumsuz sicil alan yapı denetim kuruluşları hak -
kında 595 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'nin
24'üncü maddesine göre işlem yapılır denmektedir.
Olumsuz sicil almış olan diğer yapı sorumluları hak -
kında ise mevzuatına göre ilgili meslek odasınınca iş -
lem yapılır" denmektedir. Bu durumda yabancı bir ülke -
de çalışan ve ilgili meslek odasına geçici üye olmak
zorunda olan bir yabancı mühendis ve mimarın alabile -
ceği bu olumsuz sicilden ve meslek odasınınca yapıla -
cak bir işlemde bundan sonraki meslek yaşantısı
açısından çok az etkileneceği açıktır. Bu durum önem -
li bir alanda görev yapan yabancı mühendis ve mimar -
ların yeterince denetlenmesi konusunda büyük bir
boşluk yaratacaktır. Aynı endişe, lider firmanın Türk
tarafı olmadığı bir yapı denetim firması için de söz ko -
nusudur.

Yapı Denetimi Hakkındaki Yönetmelikte öngörülen
süreç, Türkiye'de kurulu bulunan ve TC uyruklu mü -
hendis ve mimarların kurdukları Yapı Denetim Kuru -
luşlarının kuruluş ve çalışma esaslarını belirlemek
yönündedir. Yönetmelik, yapı denetim hizmetinin bir
gereği olarak, yabancı firmaların bilgisini gerekli kılan
bazı durumlara ilişkin düzenlemesinde, Yasa'nın te -
mel kurgusuna uyumlu biçimde yerli Kuruluş pilot firma
olmak üzere, yabancı kuruluşlara ortak girişim vb.
şekillerde çalışılabilmesine olanak tanımaktadır. Ya -
sa'nın uygulama yönetmeliğindeki bu sınırlı ve özünde
tutarlı tanımı amacını aşan bir şekilde yorumlamayı
yerinde bulmaktayız. Bu nedenlerle söz konusu karar -
namenin yönetmeliğinde yer alan "pilot firmanın bir
Türk firması olması" koşulu, yani "yapı denetiminin
%51'inin yerli uzman mühendis ve mimarlara ait bir şir -
ket tarafından yapılması" tercihi isabetli ve yerinde bir

tercihtir.

2. Yabancı mühendislere ve mimarlara Odalarımız
tarafından verilen geçici üyelik statüsü, Odaların bu ki -
şileri Türk mühendis ve mimarlarla aynı kateoride de -

Kuruluşlarında uzman belgesi almış yabancı mühen -
dis ve mimarların istihdam edilmesi mühendis ve mi -
marlarımız için ulusal ve uluslararası alanda haksız bir
rekabet yaratacaktır. Bunun en önemli nedeni bu gibi

ğ erlendirerek bir uzmanlık belgesi vermelerini zorunlu kılmamaktadır. Çünkü Odalar tarafından verilen bu belge, aynı zamanda 595 sayılı KHK ile belirlenen alanda görev yapabilmek için zorunlu kılınan bir belgedir. Bu belgenin verilmesi ise belirli koşullar altında Odaların yetkisine bırakılmıştır.

3. Türkiye'nin Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) çerçevesinde hizmet ticaretinin serbestleşmesine yönelik olarak deklare ettiği liste içerisinde doktora ve dış hekimliği gibi bazı dallar, hizmetlerin niteliklerinin gereği olarak Türk vatandaşlarına bırakılması nedeniyle, yer almamıştır. Bunun yanı sıra diğer bazı sektörler ise genel olarak söz konusu hizmetlere ilişkin özel olarak da yabancıların bu pazar girişini düzenlemeye yönelik mevzuatın bulunmaması nedeni ile listede yer almıştır. Ancak bu liste içerisinde müteahhitlik ve ilgili mühendislik-mimarlık alanı yer almıştır. TMMOB mühendislik-mimarlık alanındaki taahhüdün yeterince incelenmeden yapıldığı ve hem ülkemiz hem de mühendis ve mimarlarımız için olumsuz sonuçlar yaratacağı düşüncesini taşımaktadır. Bu konudaki görüşlerimiz detaylı olarak Hazine müsteşarlığı, Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne iletilmiştir.

Ayrıca, 6235 sayılı TMMOB Yasası'nın 2-b amaç maddesi, "mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarını birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hak kim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak" şeklindeki hükmüyle, ülkemizde faaliyet gösteren tüm mühendis ve mimarlar ile bunların mesleki alanlarına ilişkin düzenlemeleri yapma yetkisini Birliğimize vermiştir. Ülkemizde çalışacak yabancı mühendis ve mimarların hangi koşullarda çalışabileceğine, yukarıdaki temel görevi açısından karar verecek organ TMMOB'dir. Dolayısıyla, ülkemizde üyemiz olan mühendis ve mimarlarla aynı alanda faaliyet gösterecek olan yabancıların çalışabilmeleri ya da çalışma alanları Birliğimizin denetimi ve belirleyeceği koşullar altında olmak durumundadır. Bu konuda 3458 Sayılı Yasa, 6235 Sayılı Yasa ve 595 Sayılı KHK koşulları açıktır. Bunun dışındaki zorlama yorumların kabul edilebilmesi tarafımızca doğru bulunmamaktadır.

4. Diğer taraftan Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS), esasen hizmet ticaretinin uzun vadede serbestleşmesini öngörmekte ve kısa vadede ise hizmet alanlarında ülkelerin mevcut durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Böylece taraf ülkelerin hizmet ticaretinde mevcut durumdan daha fazla kısıtlayıcı önlemlere yönelmesi önlenmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle ülkemizde mühendislik-mimarlık hizmetleri alanında mevcut durumdan daha geriye gidilerek mühendis ve mimarlarımız için birçok olumsuz sonuç yaratacak yeni düzenlemelerden kaçınılması gerektiğini düşünürüz.

Özel bir KHK ile oluşumu sağlanan Yapı Denetim

özel alanlarda yabancı ülkelerde mühendis ve mimarlarımızın aynı haklara sahip olarak bir çalışma ortamının halen bulunmuyor olmasıdır. Mütekabiliyet esasıyla çelişen bu durum mühendis ve mimarlarımızın istihdam alanının daraltılması, uluslararası alanda karşılıklı olmayan mesleklerini uygulama haklarının ulusal alanda da kısıtlanması anlamına gelmektedir.

5. Diğer taraftan "Mesleki Hizmet Ticaretinin Liberalizasyonu Konusunda" OECD üyesi ülkeler arasında benimsenen bazı kodlar, bu ülkelerce çeşitli kısıtlamalar (vatandaşlık, ikamet, karşılıklılık şartları vb.) ile kısmen veya tamamen çalıştırılmamaktadır. Bunun yanı sıra AB ülkelerinde bile halen birçok alanda mesleki ve akademik yeterliliklerin karşılıklı olarak tanınma süreci gerçekleştirilememiştir. Bu alanlardan birisi de mühendislik alanıdır. AB'nde birçok ülke bir diğer ülkeden gelen meslek mensubuna, yayınlanan direktiflere rağmen kendi ülkesinde çalışması konusunda birçok teknik ve idari kısıtlar koymaktadır. Hatta bu ülkelerden bazıları da bu direktifleri uygulamaları nedeni ile Avrupa Adalet Divanı tarafından sürekli olarak uyarılmaktadır. OECD ülkelerinin yanı sıra AB içerisinde bile hizmetlerin serbest dolaşımı ve mesleki yeterliliklerin tanınması konusunda ülkeler kendi çıkarlarını koruma çabasında iken, ülkemizde bu alanların gerekli düzenlemeler yapılmadan yabancı firmalara ve meslek mensuplarına açılması hem ülkemiz hem de meslek mensuplarımız açısından büyük olumsuzluklar yaratacaktır. Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla,

**TMMOB Genel Sekreter Vekili
Ufuk SAKA**